

Prædiken til Bededag

Matt. 3, 1-10

At mennesket er en synder, der trænger til omvendelse, - det er måske ikke ligefrem, hvad vi forstår ved et moderne menneskesyn. Det lyder noget forældet. Det lugter lidt indelukket og der hænger for megen hengemt dårlig samvittighed ved ordene.

Men i bund og grund er det et dybt humant og positivt menneskesyn.

Vi hører ellers tit, at vi er så positive i dag og stiller "mennesket i centrum" - og det er det kristne menneskesyn. Vi siger - hvad sandt er - at mennesket er skabt i Guds billede som et angiveligt kristent menneskesyn - ofte under dække af en overfladisk skabelsteologi og en teori om mennesket skabt i Guds billede.

Men hvis vi virkelig tror på det - at mennesket er skabt i Guds billede - så kan vi vel heller ikke komme uden om den indsigt, at mennesket ikke lever op til denne bestemmelse. Vi behøver bare at se os omkring: ude i verden, i vores eget land, og i os selv.

I dag siger vi oftest at vi har et optimistisk menneskesyn. Alt det med at mennesket er en synder og trænger til omvendelse - det er altså for gammeldags. Johannes Døberen er håbløst umoderne - og her mener jeg ikke bare hans kameluldskappe, men hans budskab. Han er bestemt ikke, hvad vi forbinder med et optimistisk menneskesyn.

"Men hvad er det så?", bliver vi vel nødt til at spørge os selv om. Og det bliver altså ofte

noget overfladisk - og derfor kommer det aldrig til at røre ved det dybeste i os, og derfor har vi en evindelig uro, for vi aner at dernede i dybet er der noget, vi må have frem og komme til rette med, for at vi kan leve rigtigt. For at vi kan finde fred.

Et optimistisk menneskesyn, siger vi. Men det dækker ofte bare over troen på den nemme genvej. Løs mine problemer, men hold mig selv udenfor. Det snavs jeg roder mig ud i, har egentlig ikke noget med mig at gøre. Jeg er i bund og grund ganske uskyldig, så omvendelse, nej tak, det er slet ikke nødvendigt. En gang imellem tales der lidt om tilgivelse som noget, der automatisk lægger en forsonende dyne over ondskab, og derfor får vi aldrig lejlighed til at kalde det gode for godt og det onde for ondt.

Men er det virkelig et optimistisk menneskesyn? Det betyder jo, at der faktisk ikke er plads til forandring, endsige forbedring. Det man i gamle dage kaldte at forbedres i et helligt liv og levned. Livet bliver på den måde underlig stift og upåvirkeligt. Og alt, hvad man møder, tjener egentlig kun til steril selvbekræftelse i at man nu engang er det ypperste i skaberværket. Fra nu af er Gud på en måde helt overflødig. Og hvis det skal forestille at være det kristne menneskesyn, så er der virkelig tale om flad og gudløs humanisme.

Nærmest om ikke-tro.

Det er naturligvis stærkt karikeret – men alligevel.

Og side om side med dette er det pessimistiske menneskesyn. Troen på, at alt bogstavelig talt går ad helvede til og at omvendelse ikke engang er mulig. Vi er alle sammen uforbederlige og udenfor såvel pædagogisk som guddommelig rækkevidde. Mennesket er en uforbederlig synder. Heller ikke her får Gud egentlig nogen plads hos os. For vi kan i al vores syndighed overhovedet ikke nås. Det er ikke alene pessimistisk – det er nærmest vantro.

Det kristne menneskesyn er realistisk. Her tages ondskab og synd alvorligt. Som realiteter. Som noget der virkelig findes omkring os og i os. Her er ingen overfladisk vellykket forløjjet facade. Her tages de grimme sider frem i lyset, og her får vi at vide, at forandring er mulig.

Johannes Døberen tror faktisk at mennesker kan ændre sig. Helt og fuldt. Nu skal der omvendelse til. For snart kommer Himmeriget, og så skal der dømmes. Øksen ligger allerede ved træets rod.

Johannes kan se, at forudsætningen for, at forandring og fornyelse er mulig, er at se realiteterne i øjnene.

Synden er en realitet. Kommer man et øjeblik til at betvivle det, kan man bare se sig omkring eller kigge lidt indad i sig selv. Men forandringens mulighed findes. Omvendelse er mulig.

Så vidt er Johannes og Jesus enige. Men der er en afgørende forskel. Forskel på, om der er tale om kristen tro eller ikke.

Johannes siger: Omvend jer, for Himmeriget er nær. Han er kæk og karsk og maler om ikke Fanden på væggen så i al fald et billede frem af snarligt svungne økser over syndige hoveder.

Jesus siger: Himmeriget er midt i blandt jer. Omvend jer og tro på evangeliet.

Johannes vil udrydde synden som at hugge

et træ om. Der ligger det, og der er ikke mere tilbage. Det er muligt at leve et syndfrit liv. Og derigennem at komme ind i Himmeriget.

Skulle vi sammenligne det, der i Det nye Testamente fortælles os om Jesus, og det han gør og siger, så er Jesus selv det træ, som øksen rammer. For at vi skal gå fri. For at følgerne af ondsken ikke skal være evig fordømmelse. For Han ved, hvordan vi er: at ondsken hos os nærmest er som skvalderkål, den må hele tiden bekæmpes og holdes i ave. Og hver gang vi tror, at nu har vi fået has på den, så ser vi den skyde nye steder. Så når vi i kristen forstand taler om omvendelse, så taler vi ikke om, at vi pludselig er perfekte mennesker, der aldrig gør noget forkert. Nej, vi må tale om at vi er tilgivne syndere. Det må vi tro på. Så får vi mod til at luge ud i sindets skvalderkål og blive ved med det. Så tør vi indse, at selv hos os er der rigeligt plads til forbedring. Og at vi har fået Himmeriget givet helt ufortjent. Det må vi tro på.

Jan Lindhardt, der engang var lærer på Teologi i Århus, og siden biskop i Roskilde, fortalte engang følgende, vist nok selvoplevede, historie:

For en del år siden var en ung pige oppe til eksamen på lærerseminariet. Hun skulle sige noget om Luthers lære om retfærdiggørelse af tro. Om hvordan alt er nåde. Det gik trægt, for det er i virkeligheden et svært spørgsmål, hvis man skal længere ud end blot at man retfærdiggøres af tro og ikke af gerninger. Der blev vævet i det. Der var stille alt alt for længe. Man nærmer sig hurtigt 6 (efter 13-skalaen), og sådan gik det også her. Til sidst brød Jan Lindhardt, som var censor ind og bad hende finde en pædagogisk tilgang, som kunne få eleverne til at forstå lidt af det. Så sagde hun: "Den lutherske lære svarer til at I sagde til mig, da jeg kom herind til eksamen: "Du har fået 13, lad

os nu høre hvad du kan".

Hun fik naturligvis 13.

Stillet på spidsen kan vi sige at det er forskellen mellem Johannes Døberen og Jesus. Johannes Døberen er kæk og frisk, med mandsmod og uden vaklen i geledderne. Øksen er nær, siger han. Omvend jer. Ellers.....

Jesus siger: Himmeriget er nær. Du har fået 13. Lev du nu dit liv så godt som du kan.

Gud er kommet os nær og har givet os Himmeriget; Hans tilgivelse rækkes os i dåben, og skænkes op til os i nadveren. Hans velsignelse lyses over os, hver gang vi er i kirke. Og kommer til os, som et svar på vores bøn.

Tine Illum

Sdr. Bjert

Salmer:

724-598-367-588-722,6 -11

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk